

Verslag 5^e landelijke zweefvliegendaag 13 maart 2004

John T. Smit

Voor het 5^e achtereenvolgende jaar kunnen we terugkijken op een geslaagde landelijke zweefvliegendaag. In tegenstelling tot de afgelopen jaren was er dit keer geen buitenlandse spreker. Wel hadden we iemand van eigen bodem die zeven jaar in Zweden heeft gewoond en een uitvoerig verslag deed over zijn zweefvliegbelevissen aldaar; Jeroen van Steenis.

AANWEZIGEN:

Bart Achterkamp, Michel van Adrichem, Daniël Beuker, Piet de Bont, Louis Boumans, Wilfried H.O. Ernst, Anne Fobert, Kees Goudsmits, Jeanette Hoornenborg, Geraldine Jabert, Liane Lankreijer, Laurens van der Leij, Anne-Jan Loonstra, Fons de Meijer, Annemie Op de Beeck, Paul Pals, Gerard Pennards, Philip Pronk, Willem Renema, Liekele Sijstermans, John Smit, Jeroen van Steenis, Lex Tervelde, Mark van Veen, Karl van der Vlies, Bastiaan Wakkie, Felix Wijnen, Theo Zeegers.

STAND VAN ZAKEN – JOHN SMIT

Hierin werd een korte impressie gegeven over de geweldige omvang en de inhoud van het analysebestand voor de Atlas. Dit is een lichtelijk uitgekilde versie van de Databank Nederlandse Zweefvliegen. Verderop in deze nieuwsbrief vind je een uitgebreidere bespreking van het bestand en de stand van zaken.

VELDWERK IN HET KOMENDE SEIZOEN – MARK VAN VEEN

Omdat veel medewerkers van het zweefvliegenproject zich welhaast verloren voelen vanwege het feit dat de veldwerkperiode is afgerond, het bestand is gesloten en iedereen fanatiek aan het schrijven is geslagen, kwamen Mark van Veen en Willem Renema met het idee voor een monitoring. Mark vertelde tijdens deze presentatie wat er alsnog aan zeer nuttig veldwerk gedaan kan worden komende seizoenen. Verderop in deze nieuwsbrief een uitgebreidere bespreking van dit voorstel.

DE RAADSELACHTIGE-ZWEEFVLIEGENCOMPETITIE – WILLEM RENEMA

Willem had een uitgebalanceerde serie van 18 dia's samengesteld uit zijn eigen collectie. In tegenstelling

tot vorige jaren waren dit allemaal dia's waarop de belangrijke determinatiekenmerken te zien waren, het was dus iets minder een 'gok'-spelletje of pure veldervaring dan voorgaande jaren. Het moeilijkste plaatje was een dia van *Pyrophaena rosarum*, zittend op een grassprietje met zijn vleugels over het achterlijf gevouwen.

Opvallend was dat de zaal verdeeld was in twee groepen, één groep met minder dan 8 soorten juist en de ander met 14 soorten of meer juist. De competitie werd gewonnen door ondergetekende. Op een gedeelde tweede plaats volgden Kees Goudsmits en Gerard Pennards, met slechts 1 fout.

ZWEEFVLIEGEN IN ZWEDEN – JEROEN VAN STEENIS

Tijdens zijn zevenjarig verblijf in Zweden heeft Jeroen een goed beeld gekregen van de zweefvliegenfauna. Na een korte introductie, over de onderzochte gebieden, volgde een zeer uitvoerige verhandeling over de zweefvliegen van Zweden. Het merendeel van de waarnemingen is afkomstig uit de omgeving van Upsala, wat zeven jaar lang zijn woonplaats is geweest, de overige waarnemingen kwamen vooral uit drie veengebieden in de noordelijke helft van Zweden. Er werd kort even stil gestaan bij de verschillende belangrijkste biotopen en de beste bloemen waarop zweefvliegen gevangen kunnen worden, vooral in het voorjaar. Vervolgens passeerde menig zweefvlieg de revu, waarbij de typische en karakteristieke scandinavische soorten ruim vertegenwoordigd waren. Enkele hoogtepunten van de typische scandinavische soorten waren; *Chrysosyrphus nigra*, *Eristalis gomojunovae*, *Helophilus groenlandicus*, *Melangyna arctica*, *Syrphus sexmaculatus*, *Sericomyia nigra* en natuurlijk een overweldigende lijst *Platycherius* soorten.

Enkele niet typisch scandinavische maar wel leuke soorten waren: *Brachyopa dorsata*, *Cheilosia melanopa*, *Eupeodes lundbecki*, *Hammerschmidtia ferruginea*, *Parasyrphus proximus*, *Pocota personata* en *Spilomyia diophthalma*.

ERICA – MARK VAN VEEN

Mark verhaalde over een inventarisatie die bijna 20 jaar geleden door hem en Theo Zeegers is uitgevoerd in het gebied Erica, ten westen van Barneveld. Zij hebben in 1985 en 1986 dit gebied geïnventariseerd. De opzet hierbij was om het gebied op een standaard manier te inventariseren met behulp van steekproeven. Dit hebben zij gedaan met behulp van opnames die willekeurig gekozen werden, waarbij de opdeling in hoofdgebieden de garantie was om overal te komen. Op een plek van 2 – 9 m² werd net zo lang gekeken tot er geen nieuwe soorten meer gezien werden (30 – 45 min.). Tevens werden van die plekken vegetatieopnamen gemaakt zodat er een koppeling met planten gemaakt kon worden. Van april tot en met september

werd er vier keer per maand bemonsterd.

Met behulp van een clusteranalyse van soorten en opnamen en een koppeling van de vegetatie aan de kaart konden de soorten gekoppeld worden aan bepaalde habitats en hiervoor karakteristieke soorten gegeven worden. Opvallend was het verschil in soortensamenstelling tussen beide jaren, slechts 32 soorten die in beide jaren zijn waargenomen, 6 soorten allen in 1985 en 7 soorten alleen in 1986. Hierdoor was er ook een verschil in karakteristieke soorten per biotoop in beide jaren.

De belangrijkste conclusies zijn; Consequent insecten opnamen noteren levert zelfs 20 jaar later nog veel aanknopingspunten; Deze methode geeft een goed beeld van de verdeling van soorten in ruimte en tijd; de soortensamenstelling is over de jaren niet stabiel.

KORTE MEDEDELINGEN

Jeanette Hoornenborg toonde ons vol gepaste trots haar website over de rijke zweefvliegenfauna van haar tuin. Deze tuin van maar liefst anderhalve hectare is gelegen in het Twentse dorpje Harfsen. Op dit moment zijn er maar liefst 93 soorten zweefvliegen bekend uit de tuin. Hieronder bevinden zich enkele spectaculaire soorten. Zo zijn beide soorten *Temnostoma* er waargenomen, maar ook soorten als *Myolepta dubia*, *Ceriana conopsoides* en een *Psilota*. Iedereen wordt uitgenodigd eens een kijkje te nemen op de site, suggesties en opmerkingen zijn welkom.
Adres: www.mashut.nl

Karl van der Vlies vertelde ons over een bijzondere waarneming van massale overwintering van *Eristalis tenax* in een oude bunker. Voorgaande winters waren er altijd wel enkele overwinterende exemplaren te vinden, maar deze winter was er een groep van zo'n 60 individuen die overwinterde. Het merendeel van de dieren zat dicht bij elkaar in een gat in de muur. Opvallend was dat er alleen vrouwtjes gevonden werden.

Willem Renema reageerde hierop met de mededeling dat totnogtoe er alleen gegevens bekend zijn over overwinterende vrouwen van *Eristalis*, terwijl van andere soorten, zoals *Meliscaeva auricollis* wel mannelijke overwinteraars bekend zijn.

Louis Boumans vertelde dat de insectenwerkgroep van de KNNV gevraagd is door het Universiteitsmuseum van Utrecht om de museumtuin te inventariseren en zo mogelijk bij te dragen aan de natuureducatie naar het publiek. Louis deed hierbij een vrijblijvende oproep aan eenieder die in de omgeving van Utrecht woont om een bijdrage leveren aan deze inventarisatie.